



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Bekir Bozdağ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
13.01.2023

Tulay Hatimoğulları Oruç
Adana Milletvekili

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) 3 Şubat 2021 tarihinde Kuzey ve Doğu Suriye'de yaşanan hak ihlallerine yönelik yayınladığı raporda; en az 63 Suriye vatandaşının, Türkiye ve SMO tarafından gözaltına alınıp yasadışı bir şekilde Türkiye'ye transfer edildiği ve ömür boyu hapis cezası ile kalacak şekilde ciddi suçlamalarla yargılandığı ifade edilmişti. Bu iddiayı soru önergesi ile Meclis gündemine taşımıştık.

Daha önce BM'nin 2020 yılında yayınladığı bir raporda da Türkiye ve bölgedeki silahlı grupların, Suriye vatandaşlarını yasadışı bir şekilde Türkiye'ye transfer ederek yargılandığı ifade edilmişti.

2019 yılında Serékani bölgesinin iç kesimlerine yönelen bahsi geçen grupların birçok köye girerek; Kürt, Arap, Süryani ve farklı etnik gruplara ait olan kişileri köylerden alarak Türkiye'ye teslim ettiği bilgisi tekrar basına yansımıştır. Şanlıurfa 2, 5 ve 6'ncı ağır ceza mahkemelerinde yargılanan Suriye vatandaşlarının çoğu müebbet hapis cezalarına çarptırılmıştır. Ağır cezaya çarptırılan bu insanların yaşadığı mağduriyet ve ÖSO'nun uygulamaları, yargılama safhasında ortaya çıkmış, gözaltı işlemi sırasında uygulanan usulsüzlüklerin askerlerin ifadesi ile yargı kararlarına yansdığı gözler önüne serilmiştir.

Şanlıurfa 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2020 tarihli kararında; Suriyeli Süryaniler Cemil Cırcıs, Emed Cesim Suut ve Muhsin Garbi'nin "Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğü Bozma, Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma, Kasten Öldürme" suçundan yargılandığı ve Suriye'de yakalanarak Türkiye'ye getirilen üç kişinin suç yerinin ise Şanlıurfa olarak görüldüğü basına yansımıştır. Yargılamaları esnasında Süryaniler; iddiaları reddetmiş, Suriye'de ÖSO'ya teslim olan siviller olduklarını ve Türkiye'ye getirilerek zorla belgelerin imzalatıldığını ifade etmişlerdir. Mahkeme tutanaklarına işlemleri gerçekleştiren askerlerin ifadelerinin de yansıdığı ve SMO güçlerince bu şekilde pek çok kişinin getirildiği, SMO tarafından tutulan tutanakların ise iddianameye dönüştürüldüğü görülmüştür.

Süryanilerin Avukatı olan Mustafa Vefa; SMO'nun Süryani köyüne giderek, yakaladığı kişiler için fidye istediği, para vermeyenleri haklarında YPG'lilerdir diye tutanak düzenleyip Türkiye'ye teslim ettiğini ifade etmiştir. Vefa, edindikleri bilgiye göre 103 kişinin aynı şekilde Türkiye'ye getirildiğini söylemiştir. Müvekkillerinin, "Bilmiyoruz. Bize burayı imzalayın dediler biz de imzaladık" dediklerini, mahkemeye çıktıklarında suçlamaları öğrendiklerinde şaşırdıklarını ve öyle ifade vermediklerini söylediklerini açıklamıştır.

Bu bağlamda;

1. Suriye'de işlendiği iddia edilen suçların Türkiye'de yargılamasının yapılması mümkün müdür? Bu hangi uluslararası hukuktan doğan yükümlülüktür? Uluslararası hukukta bunun izahı var mıdır?
2. Suriye'den Türkiye'ye transfer edilen bir tutuklunun suçunun Şanlıurfa'da işlediğinin iddia edildiği doğru mudur?
3. Suriye vatandaşlarının Türkiye'ye getirilme nedeni nedir?
4. Şanlıurfa Ceza Mahkemeleri, Türkiye'de yargılanan kimi Suriyelilere müebbet hapis cezası vermiştir. Bu Mahkemeler hangi yetki ile Suriye vatandaşlarını yargılamaktadır?
5. Harp zamanında sivillerin korunmasını garanti altına alan 4. Cenevre Sözleşmesi ve ek protokolleri kapsamındaki yükümlülüklerin ihlal edildiği görülmektedir. Bu ihlali engellemek üzere Bakanlığınızca adım atılacak mıdır?
6. Bazı belgeler ve fotoğraflarda, tutukluların kötü muamele gördükleri tespit edilmiştir. İnsan hakları ihlaline dönük bu iddialar Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır?

7. Gözaltına alınan 4 tutuklu yakınının aktardığı bilgilere göre, SMO üyesi kişiler ailelerle irtibata geçip para karşılığında tutukluların serbest bırakılması teklifinde bulunmuştur. Bir tutuklunun 10 bin dolar ödemesi ile Türkiye'ye transferi engellenmiş olduğu iddiası tarafınızca araştırılmış mıdır? Konu ile ilgili soruşturma başlatılmış mıdır?
8. Türkiye'de tutuklu bulunan Suriyelilerin aileleri tespit edilip tutuklularla görüştürülmesinin sağlanması için tarafınızca adım atılacak mıdır?
9. Suriye'den Türkiye'ye transfer edilerek, Türkiye'de yargılanan kaç Suriye vatandaşı vardır?
10. Suriye'den getirilerek Türkiye'de tutuklanan bütün Suriye vatandaşlarının Suriye'ye geri gönderilmesi için çalışma başlatacak mısınız?
11. Suriye vatandaşlarının Türkiye'ye transfer edilmesinin durdurulması sağlanacak mıdır?
12. 11 Şubat 2021 tarihinde aynı konuda tarafınıza ilettiğimiz soru önergesine neden cevap verilmemiştir? Konunun gündeme alınarak atılması gereken adımlar neden sağlanmamıştır?